

Nr 1

Utlåtande i anledning av väckta motioner om avveckling av städernas auktionsmonopol.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 37 av herrar *Harald Pettersson* och *Svanström* samt II: 43 av herr *Björk-änge m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att förslag rörande avveckling av den på vissa kungl. resolutioner från åren 1680—1731 grundade ensamrätten för stadskommuner att inom stadsområdet anordna offentlig auktion för frivillig försäljning av enskild egendom snarast måtte föreläggas riksdagen.

I motionerna framhålles, att de svenska stadskommunerna äger ensamrätt att inom stadsområdet anordna offentlig auktion för frivillig försäljning av enskild egendom. Det anses, att varje stad äger att fritt besluta om auktionsmonopol och ett fyrtiotal städer utövar för närvarande sitt monopol. I regel gäller att om auktion hålles i strid med stadens ensamrätt, skall provision enligt gällande bestämmelser inlevereras till staden, varjämte böter kan komma i fråga. Monopolet gäller dock icke i alla städer för stadens hela område, utan nyinkorporerade eller icke stadsplanlagda områden kan vara undantagna.

Frågan har senast år 1954 varit föremål för riksdagens behandling. Då avslogs emellertid förslag om utredning, emedan den planerade utredningen om städernas rättigheter och skyldigheter förutsattes kunna upptaga även frågan om auktionsmonopolet till behandling. Denna fråga kom emellertid att falla utanför denna utrednings uppdrag.

Frågan är icke endast en kommunal angelägenhet, ty man bör icke bortse från den möjlighet till bättre service och lägre kostnader, som fri konkurrens på området kan medföra. Det är därför angeläget, att frågan utan dröjsmål upptages till prövning.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 43.

Utskottet

Grundläggande bestämmelser angående hållande av offentliga auktioner i städerna har givits genom ett antal resolutioner på 1600- och 1700-talen. Bestämmelserna har ansetts grunda rätt för städerna att genom inrättande av auktionsverk förskaffa sig monopol på frivilliga auktionsförsäljningar inom sina respektive områden. Denna rätt har icke utnyttjats av samtliga

Bihang till riksdagens protokoll 1963. 11 saml. Nr 1—2

städer och vissa städer som tidigare begagnat sitt monopol har numera upphört härmed. Det torde emellertid kvarstå på ett relativt stort antal platser, där verksamheten antingen drives av staden själv eller ock utarrenderats till annan. Reglementen för auktionsverken fastställas av länsstyrelsen — dock skall föreskrifter om auktionsprovisioner underställas Kungl. Maj:t för prövning och fastställelse.

Utskottet hade vid 1954 års riksdag till behandling en motion med yrkande om utredning rörande upphävande av auktionsmonopolet. I sitt utlåtande över motionen (nr 16/1954) fann utskottet bl. a. att övervägande skäl talade för att frågan om auktionsmonopolet borde prövas i ett större sammanhang, nämligen i samband med en utredning om städernas rättigheter och skyldigheter, som då kunde förväntas. Utskottet ansåg det kunna förutsättas att i motionen framförda synpunkter komme att beaktas av utredningen och avstyrkte motionen. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Kommerskollegium har i yttranden till Konungen den 3 januari 1963 över framställningar från auktionsverken i Malmö och Lund om höjning av auktionsavgifterna tagit upp spörsmålet om auktionsmonopolet. Kollegium erinrar bl. a. om att de taxor för auktionsavgifter som tillämpas i olika städer varierar inom mycket vida gränser. Det framhålles också att de aktuella framställningarna föranletts av svårigheter att få rörelsen att bära sig. Kollegium anför vidare.

Med hänsyn bl. a. till att liknande svårigheter kunna föreligga eller uppkomma i andra städer samt till att det enligt kollegii mening är angeläget att undersöka möjligheten att skapa ett mera enhetligt taxesystem i hela riket i syfte att åstadkomma mera rationella och rättvisa förhållanden, vill kollegium förorda att en utredning kommer till stånd genom Kungl. Maj:ts försorg. Utredningen torde förutsättningslöst och allsidigt böra upptaga frågan om städernas auktionsmonopol i hela dess vidd. Sålunda torde böra undersökas, vilka städer som utnyttja auktionsmonopolet, formerna för utnyttjandet, innehållet i gällande reglementen för auktionsverk och auktionskammare, särskilt såvitt gäller taxor för avgifter, det ekonomiska utfallet av de olika städernas auktionsverksamhet, fördelar och nackdelar för städerna och för allmänheten av städernas auktionsmonopol m. m. Även förhållandena i grannländerna och möjligen ytterligare några länder torde böra undersökas, i den mån de kunna vara av betydelse för utredningen. Skulle undersökningen ge anledning därtill, bör utredningen äga föreslå avskaffande av auktionsmonopolet för städerna och dess ersättande med annan ordning för auktionsverksamheten inom städerna, vilken i så fall torde böra angivas av utredningen. Skulle det visa sig att auktionsmonopolet bör bestå synes utredningen — med användande av det insamlade materialet — böra undersöka vilka möjligheter som föreligga att bedriva auktionsverksamheten i sådana former och med sådana taxor, att den blir ekonomiskt bärande för städerna och samtidigt länder allmänheten till största möjliga gagn. Härvid torde bl. a. böra utrönas huruvida större enhetlighet i fråga om regler för verksamheten samt beträffande taxesystem kan och bör åstadkommas.

Utskottet får för egen del framhålla, att motionärerna yrkat på ett direkt framläggande av förslag om avveckling av auktionsmonopolet. Visserligen kan vissa olägenheter vara förbundna med den nuvarande ordningen och verkningarna härav kan befaras i vissa fall bli vidsträcktare genom den pågående inkorporeringen med städerna av omgivande landsbygdsområden. Det bör emellertid icke bortses från att även fördelar, exempelvis när det gäller att åstadkomma önskvärd kontroll över auktionsverksamheten eller att tillförsäkra allmänheten att auktionsuppdrag verkligen kan bli utförda, är möjliga att uppnå och även i många fall torde ha uppnåtts genom det rådande systemet. Enligt utskottets mening bör ställning till frågan huruvida auktionsmonopolet bör avvecklas eller kvarstå tagas först sedan för- och nackdelar med denna och andra tänkbara former för organisationen av auktionsverksamheten ingående vägts mot varandra. Den prövning av dessa frågor som utskottet i sitt förenämnda utlåtande till 1954 års riksdag förutsatte skola ske har icke kommit till stånd och utskottet får därför förorda att hithörande spörsmål på sätt kommerskollegium föreslagit hänskjutes till förutsättningslös och allsidig utredning. För utredningen synes böra gälla i huvudsak de riktlinjer som angivits i kommerskollegii ovannämnda yttrande. Utskottet vill dock med anledning av vad kollegium anfört om att kommunal auktionsrörelse bör vara ekonomiskt bärande framhålla, att en sådan rörelse kan ses bl. a. som en form av samhällsservice, vilken står till förfogande för alla i kommunen boende. Även spörsmålet hur kostnaderna för verksamheten bör fördelas mellan kommunen och parterna i auktionsförsäljningarna bör därför prövas förutsättningslöst.

Utskottet har sålunda icke ansett sig kunna biträda motionsyrkandet men hemställer,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 37 och II: 43 i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 20 februari 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Carl Albert Anderson*, Möller, Widén*, Schött*, Sörlin, Hedström, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh och Lars Larsson;

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Skoglösa, Jacobsson i Sala, Hamrin i Jönköping*, Dickson, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Carlsson i Huskvarna, Lundmark, Björkänge* och Edlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.